

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 39 och 41 § i universitetslagen samt av yrkeshögskolelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att universitetslagen och yrkeshögskolelagen ändras. I propositionen föreslås ett förenhetligande av universitetslagens och yrkeshögskolelagens bestämmelser om studierätt, fortsatt studierätt och förlust av studierätten. I syfte att förkorta högskolestuderandenas studietider föreslås det att till universitetslagen och yrkeshögskolelagen fogas en bestämmelse, enligt vilken en studerande under det första studieåret efter mottagandet av studieplats kan anmäla sig som frånvarande, om han eller hon då fullgör tjänstgöring enligt värnpliktslagen eller civiltjänstlagen eller enligt lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor, är på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet eller på grund av egen sjukdom eller skada är oförmögen att inleda sina studier. Det före-

slås dessutom att bestämmelserna om högskolestuderandes studierätt ses över så att frånvarotid som inte räknas in i tiden för genomförande av studierna förkortas från två läsår till ett läsår både i universiteten och i yrkeshögskolorna. Dessutom föreslås att det till yrkeshögskolelagen fogas en bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i gällande universitetslag om att det i den tid det tar att avlägga examen inte ska inräknas frånvaro som beror på fullgörande av tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor eller på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet.

Lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2015.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

Inskrivning vid universitet

I 39 § i universitetslagen (558/2009) föreskrivs det om universitetets läsår och om inskrivning. Enligt paragrafens 1 mom. börjar universitetets läsår den 1 augusti och slutar den 31 juli. Undervisning ges under de perioder som universitetet bestämmer. Universitetens studieår har av tradition bestått av två terminer: en hösttermin, som börjar den 1 augusti och slutar den 31 december och en vårtermin som börjar den 1 januari och slutar den 31 juli.

Enligt paragrafens 2 mom. ska de som har antagits som studerande och meddelat att de tar emot studieplatsen anmäla sig till universitetet på det sätt som universitetet bestämmer, varefter de antecknas som studerande. De studerande ska varje läsår anmäla sig som närvarande eller frånvarande på det sätt som universitetet bestämmer. Med stöd momentet slår universitetet fast praxis för anmälningarna, dvs. hur och när anmälan ska ske.

Enligt 43 § i universitetslagen förlorar en studerande som inte har anmält sig på det sätt som bestäms i 39 § sin studierätt. Om den studerande senare vill inleda sina studier eller fortsätta dem, ska han eller hon hos universitetet ansöka om förnyad studierätt. Ansökan kan lämnas utan att den studerande deltar i den antagning av studerande som avses i 36 §.

En studerande kan i enlighet med 39 § i lagen enligt eget val anmäla sig som närvarande eller frånvarande. För att en studerande ska kunna delta i undervisningen samt fullgöra studier och avlägga examen krävs det att han eller hon anmält sig som närvarande. Också studiestöd kan beviljas endast den som anmält sig som närvarande. En studerande som anmält sig som närvarande betalar i samband med anmälan studentkårens medlemsavgift, som innehåller studenternas hälsovårdsstiftelses (SHVS) hälsovårdsav-

gift. En studerande som samtidigt studerar för examen vid ett annat universitet och som betalat studentkårens medlemsavgift behöver dock inte betala en andra hälsovårdsavgift. Universitetet har gjort det möjligt att anmäla sig som närvarande för hela läsåret eller enbart för någondera terminen, varvid frånvaroanmälan görs för den andra terminen. En närvaroanmälan kan enligt universitetens praxis ändras till frånvaro endast under en tid som bestäms av universitetet.

Om en studerande inte ämnar studera under ett läsår kan han eller hon anmäla sig som frånvarande. Den som är frånvarande betalar inte medlemsavgift till studentkåren och har inte rätt till studieförmåner. En studerande behöver inte redogöra för orsakerna till frånvaro när han eller hon anmäler sig som frånvarande. En anmälan om frånvaro kan enligt universitetens allmänna praxis ändras till närvaro när som helst under läsåret.

Några universitet har genom sina beslut begränsat eller begränsar fortfarande möjligheten att göra frånvaroanmälan det första läsåret. Frånvaroanmälan är enligt dessa universitets beslut möjlig endast av vissa orsaker, t.ex. för att fullgöra tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor eller för att ta ut moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet eller av andra synnerligen vägande skäl t.ex. hälsoskäl. De orsaker som universitetet godtagit har dock varierat bland de universitet som följt denna praxis, liksom också mellan universitetens olika fakulteter. Universitetens praxis har också varierat i fråga om hur lång tid som krävs när det gäller orsaken till frånvaron (t.ex. arbetsoförmåga).

Inskrivning vid yrkeshögskola

Bestämmelser om inskrivning vid yrkeshögskola samt om lämnande av läsårets närvaro- eller frånvaroanmälan har tagits in i yrkeshögskolelagstiftningen år 2000. Före det hade de olika yrkeshögskolorna iakttagit sin egen praxis i fråga om inskrivning av dem

som godkänts som studerande samt i fråga om närvaro- och frånvaroanmälan.

År 2001 överfördes bestämmelserna om studietidens maximilängd och anmälningsförfarandet från förordningen om yrkeshögskolestudier (256/1995) till lagen om yrkeshögskolestudier (255/1995). I detta sammanhang togs i lagen in en bestämmelse om att en studerande på basis av sin frånvaroanmälan kan vara frånvarande sammanlagt högst två läsår. Bestämmelsen togs oförändrad in i yrkeshögskolelagen från år 2003 (351/2003) och ingår också i 30 § 2 mom. i den nya yrkeshögskolelagen (932/2014) som träder i kraft vid ingången av år 2015. Lagen benämns nedan den nya yrkeshögskolelagen.

Bestämmelser om inskrivning finns i 29 § i den nya yrkeshögskolelagen. Enligt paragrafen ska de som har antagits som studerande och meddelat att de tar emot sina studieplatser anmäla sig till yrkeshögskolan på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer, varefter de antecknas som studerande. De studerande ska varje läsår anmäla sig som närvarande eller frånvarande på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer. En studerande kan av grundad anledning ändra sin anmälan under läsåret.

Bestämmelsen enligt vilken en studerande av grundad anledning kan ändra sin anmälan under läsåret har tagits in i yrkeshögskolelagstiftningen år 2010. I motiveringarna som gäller bestämmelsen (RP 26/2009) konstaterades det att yrkeshögskolorna har varierande praxis när det gäller ändringar i närvaro- och frånvaroanmälan. Det ansågs därför nödvändigt att föreskriva om en möjlighet till flexibilitet i fråga om den närvaro- och frånvaroanmälan som lämnas in i början av läsåret.

Enligt 32 § 1 mom. i den nya yrkeshögskolelagen förlorar en studerande som inte har anmält sig på det sätt som bestäms i lagen sin studierätt. Om en sådan studerande senare vill inleda sina studier eller fortsätta dem, ska han eller hon på nytt hos yrkeshögskolan ansöka om studierätt. I dessa situationer har en studerande som på nytt ansökt om studierätt inte behövt delta i antagningen av studerande trots att det i yrkeshögskolelagen inte finns någon motsvarande uttrycklig bestämmelse om saken såsom i universitetslagen.

Högskolestuderandes frånvaro

Av alla dem som år 2013 studerade för grundexamen vid universitet hade 11 % och av motsvarande studerande vid yrkeshögskola 10 % anmält sig som frånvarande under hösten. Av de universitetsstuderande som tagit emot en studieplats år 2013 hade 16 % och av motsvarande yrkeshögskolestuderande 17 % anmält sig som frånvarande genast det första läsåret. Andelen män som anmälde sig som frånvarande det första läsåret var cirka 25 % och andelen kvinnor cirka 10 %.

Det krävs inte att dem studerande redogör för orsakerna till frånvaro när han eller hon anmäler sig som frånvarande. Enligt uppgifter från högskolorna är de allmännaste orsakerna till frånvaro fullgörande av värnplikt, moderskaps- eller faderskapsledighet, hälsoskäl och studier vid annan högskola.

Studieavancemang och avbrott i studierna har granskats också i en undersökning (Studiebarometern) som kartlagt högskolestuderandenas studier, vardag och välfärd och som gjorts av forskningsstiftelsen Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus (Opiskelijabarometri 2012, Otus 39/2013). Enligt undersökningen bedömer högskolestuderandena att deras studietakt i mycket hög grad präglas av att studierna sker utan avbrott.

Enligt statistikmaterialet i Studiebarometern har cirka en fjärdedel av yrkeshögskolestuderandena någon gång anmält sig som frånvarande. Andelen universitetsstuderande som gjort frånvaroanmälan är en dryg tredjedel. När det gäller över ett år långa studiepauser har färre en tiondel av högskolestuderandena hållit sådana. Pauser på ett halvt eller ett år har hållits av cirka 15 procent av de studerande. De allmännaste orsakerna till studiepauser på minst ett halvt år hänför sig enligt Studiebarometern till arbete, ty cirka en tredjedel av de svarande som haft pauser i sina studier uppgav arbete som den primära orsaken till avbrottet i studierna. Den näst vanligaste orsaken är fullgörande av militärtjänst, för yrkeshögskolestuderandena återigen hållande av mellanår. Sjukdom eller någon annan hälsorelaterad orsak angav cirka 15 procent av dem som haft en paus i studierna. Cirka 10 procent nämnde som orsak att

de fått barn eller någon annan orsak i anslutning till föräldraskap. Till de allmännaste orsakerna till frånvaro under det första läsåret hörde fullgörande av tjänst i armén eller civiltjänst, mellanår och arbete.

Studierätt i universiteten

I syfte att förkorta tiderna för slutförande av studier som leder lägre och högre universitetsexamen fogades till den dåvarande universitetslagen (645/1997) genom en lagändring (5567/2005), som trädde ikraft hösten 2005, bestämmelser om målsatta tider för lägre och högre högskoleexamina, studierätt samt fortsatt studierätt och förlust av studierätt. Lagen tillämpades första gången på de studerande som inledde sina studier läsåret 2005—2006. Före det fanns det inga bestämmelser om maximitid för studier som leder till examen, utan en studerandes studierätt kvarstod så länge som han eller hon varje läsår anmälde sig som närvarande eller frånvarande. I samband med universitetsreformen togs bestämmelserna om studierätt in i den nya universitetslagen i oförändrad form.

I den gällande universitetslagens 40 § 1 mom. föreskrivs separat om de målsatta tiderna för å ena sidan lägre och å andra sidan högre högskoleexamina. Tiderna anknyter till studiernas omfattningar vilka angetts som studiepoäng och om vilka föreskrivs i statsrådets förordning om universitetsexamina (794/2004). Enligt nämnda moment är den målsatta tiden för utbildning som leder till lägre högskoleexamen tre läsår med undantag av kandidatexamen i bildkonst, i fråga om vilken den målsatta tiden är tre och ett halvt läsår. Den målsatta tiden för utbildning som leder till högre högskoleexamen är i regel två läsår. Undantag från detta är medicine licentiatexamen, för vilken den målsatta tiden är tre läsår samt musikmagisterexamen och psykologie magisterexamen för vilka den målsatta tiden är tre och ett halvt läsår. För medicine licentiatexamen är den målsatta tiden sex läsår och odontologie licentiatexamen fem och ett halvt läsår. Båda ovan nämnda examina ordnas med avvikelse från de övriga högre högskoleexamina så att någon lägre högskoleexamen inte hör till ut-

bildningen. Enligt lagens 40 § 2 mom. ska universitetet ordna undervisningen och studiehandledningen så att heltidsstuderande kan avlägga examen inom den föreskrivna målsatta tiden.

I lagens 41 § föreskrivs om studierätten för den som ämnar avlägga lägre eller högre högskoleexamen. Enligt 1 mom. i paragrafen har en studerande rätt att genomföra studier som leder till lägre eller högre högskoleexamen på det sätt som föreskrivs i universitetets examensstadga och i undervisningsplanen.

Bestämmelser om maximitiderna för rätten att studera finns i 41 § 2 mom. En studerande som har antagits för att studera för såväl lägre som högre högskoleexamen har rätt att avlägga examina inom en tid som med högst två år överskrider den sammanlagda målsatta tiden för examina enligt 40 §. En studerande som har antagits för att studera endast för lägre högskoleexamen har rätt att avlägga examen inom en tid som med högst ett år överskrider den målsatta tiden för examen. En studerande som har antagits för att studera endast för högre högskoleexamen har rätt att avlägga examen inom en tid som med högst två år överskrider den målsatta tiden för examen.

Enligt lagens 41 § 3 mom. inräknas inte i den tid det tar att avlägga examen frånvaro som beror på fullgörande av frivillig militärtjänst eller skyldigheten att försvara landet eller på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet. Fullgörandet av värnplikt förutsätter i regel ett avbrott i studierna och således att frånvaroanmälan görs. Under familjeledighet kan en studerande däremot också anmäla sig som närvarande och fortsätta studierna exempelvis på deltid. Studier under familjeledigheten minskar på den tid inom vilken den studerande har rätt att avlägga examen. Familjeledigheten beaktas dock vid beviljande av extra tid enligt universitetslagens 42 § som en faktor som fördröjer studierna.

Enligt 41 § 3 mom. inräknas i den tid det tar att avlägga examen inte heller annan frånvaro på högst fyra terminer under vilka den studerande har anmält sig som frånvarande enligt 39 §. En sådan frånvaro kan ha vilken som

helst orsak i anslutning till den studerandes livssituation, och orsaken till frånvaron behöver inte specificeras.

Enligt 41 § 4 mom. anses en studerande inleda studier för examen vid den tidpunkt då han eller hon tar emot en studieplats vid ett universitet.

I 42 1 mom. sägs att en studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid som föreskrivs i 41 § på ansökan beviljas extra tid av universitetet för slutförandet av studierna, om den studerande lägger fram en målinriktad och genomförbar plan för slutförandet. I planen ska den studerande specificera de studier som ska slutföras och ange en tidtabell för avläggande av examen.

Enligt paragrafens 2 mom. förlängs studierätten, om den studerande med beaktande av antalet och omfattningen av gällande och återstående studieprestationer samt tidigare beslut om beviljande av extra tid har möjlighet att slutföra studierna inom skälig tid. Universitetet ska beakta den studerandes livssituation vid beviljandet av extra tid. I förarbetena till universitetslagens bestämmelser om begränsning av studierätten (RP 12/2005 rd) konstateras det att de livssituationer som är aktuella för enskilda studerande är olika till den grad att det inte är möjligt att i lag entydigt definiera förutsättningarna för beviljande av extra tid. Universitetet ska dock vid beviljande av extra tid beakta hur sjukdom eller en svår livssituation, samhällsengagemang under studietiden, deltagande i internationell student- eller praktikantutbyte eller systematisk idrottsträning på elitnivå har inverkat på den studerandes studier.

En ansökan om beviljande av extra tid kan göras innan studierätten upphör. Om den som förlorat sin studierätt senare vill fortsätta sina studier ska han eller hon i enlighet med 43 § hos universitetet ansöka om förnyad studierätt. Ansökan om beviljande av studierätt och extratid avgörs då samtidigt. Universitetet informerar sina studerande om att studierätten upphör och om praxis vid ansökan om extra tid, i allmänhet cirka ett halvt år innan studierätten upphör.

Universitetet beviljar extra tid enligt 42 § med iakttagande av mycket likartade grunder och principer. Extra tid beviljas för slutfö-

rande av studierna, och studierätten förlängs i enlighet med de studier som återstår, om den studerande lägger fram en genomförbar plan för slutförandet av studierna. Universitetet beslutar i varje enskilt fall separat om längden på den extra tiden. Extra tid kan också beviljas flera olika gånger. Extra tid beviljas i allmänhet för en tid om 1—4 månader, och i praktiken alltid när det är fråga om första ansökan. När ansökan görs andra gången kräver universitetet en exaktare studieplan och motivering för att studierna framskrider långsamt.

Universitetet statistikför inte i ansökningarna om fortsatt tid anförda orsaker i anslutning till den studerandes livssituation. De studerande har dock i sina ansökningar som orsak till att studierna blivit långsammare angett bland annat familjeledigheter, hälsorelaterade orsaker, studiesvårigheter, ekonomiska orsaker och arbete.

När en studerande studerar för både lägre och högre högskoleexamen har universitetet såsom i 42 § 2 mom. avsedd skälig tid betraktat cirka tio närvaroår. När det gäller enbart lägre eller högre högskoleexamen har som skälig tid ansetts cirka fem och ett halvt år.

Bestämmelser om förlust av studierätt finns i universitetslagens 43 §. Där föreskrivs att en studerande som inte har anmält sig på det sätt som bestäms i 39 § eller slutfört sina studier inom den tid som föreskrivs i 41 § eller inom den extra tid som anges i 42 § och en studerande som inte har beviljats extra tid för att slutföra studierna, förlorar sin studierätt. Om den studerande senare vill inleda sina studier eller fortsätta dem, ska han eller hon hos universitetet ansöka om förnyad studierätt. Ansökan kan lämnas utan att den studerande deltar i den antagning av studerande som avses i 36 §.

Rätt att studera i yrkeshögskola

I yrkeshögskolelagstiftningen ingår inte motsvarande bestämmelser om målsatta tider för examina som i universitetslagen. Bestämmelser om studiernas längd finns i 14 § 2 mom. i den nya yrkeshögskolelagen, enligt vilket studier som leder till en yrkeshögsko-

leexamen till sin längd ska motsvara heltidsstudier på minst tre och högst fyra läsår. Av särskilda skäl får en utbildning vara längre än så. Studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen ska till sin längd motsvara heltidsstudier på minst ett och högst ett och ett halvt läsår. Yrkeshögskolan ska ordna de studier som leder till en examen så att en heltidsstuderande kan slutföra dem inom nämnda tid.

I statsrådets förordning om yrkeshögskolor (352/2003, ändrad 540/2013) anges studiernas omfattningar i form av studiepoäng, och i praktiken bestäms studiernas längd genom dessa studiepoäng. Yrkeshögskoleexamen inom det humanistiska området, yrkeshögskoleexamen inom företagsekonomi, yrkeshögskoleexamen inom skönhetsbranschen, yrkeshögskoleexamen i idrott samt yrkeshögskoleexamen inom turism- och kosthållsbranschen omfattar 210 studiepoäng, vilket motsvarar tre och ett halvt års studier. Yrkeshögskoleexamen inom kultur omfattar 240 studiepoäng, vilket motsvarar fyra års studier. Yrkeshögskoleexamen i sjöfart omfattar 270 studiepoäng, vilket motsvarar fyra och ett halvt års studier. Yrkeshögskoleexamen i teknik och yrkeshögskoleexamen inom naturbruk omfattar 210 eller 240 poäng beroende på examensbenämningen. Yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsoområdet omfattar 210, 240 eller 270 studiepoäng beroende på examensbenämningen.

Bestämmelser om yrkeshögskolestuderandes studierätt finns i den nya yrkeshögskolelagens 30 §. Enligt paragrafens 1 mom. har en studerande rätt att genomföra de studier som leder till examen i enlighet med undervisningsplanen samt de grunder som anges i yrkeshögskolans examensstadga. Enligt paragrafens 2 mom. ska en heltidsstuderande slutföra de studier som avses i 1 mom. inom en tid som är högst ett år längre än deras omfattning. En studerande kan på basis av sin frånvaroanmälan vara frånvarande under sammanlagt två läsår. Denna tid räknas inte in i maximistudietiden. När det gäller andra än heltidsstuderande bestäms det i yrkeshögskolans examensstadga om grunderna för maximistudietiden. Enligt paragrafens 3 mom. ska yrkespedagogiska lärarutbildningsstudier slutföras inom en tid som är högst ett

år längre än deras omfattning, om inte yrkeshögskolan av särskilda skäl beviljar en studerande undantag från detta. Lärarutbildningsstudier som är avsedda att genomföras på deltid ska slutföras på tre år.

Före år 2001 hade yrkeshögskolorna enligt förordningen om yrkeshögskolestudier möjlighet att av särskilda skäl bevilja extra tid åt en studerande som inte genomfört sina studier inom föreskriven tid. Denna möjlighet utnyttjade yrkeshögskolorna på olika sätt. Som särskilda skäl betraktades i några yrkeshögskolor t.ex. frånvaro på grund av moderskapsledighet eller fullgörande av värnplikt, vilka igen i andra yrkeshögskolor inte alls inräknades i studietiden. Detta ansågs försätta yrkeshögskolornas studerande i olika ställning. Lagen om yrkeshögskolestudier ändrades därför räknat från de 1 augusti 2001 så att en studerande på basis av sin frånvaroanmälan kunde vara frånvarande två läsår och att denna tid inte inräknades i den maximala studietiden. Enligt motiveringarna till bestämmelserna om frånvaro (RP 49/2001 rd) bör utgångspunkten vara att frånvaro t.ex. på grund av moderskapsledighet eller fullgörande av militärtjänst inte räknas in i maximistudietiden. Det ansågs vara omöjligt att på ett uttömmande sätt räkna upp sådana s.k. giltiga skäl i lagen. Man stannade då för att föreslå den formulering som gäller också nu. Det ansågs att frånvarobestämmelserna ska vara tillräckligt stränga så att studietiderna inte förlängs och blir oändamålsenligt långa. Med avvikelse från vad som är fallet i universiteten har möjligheterna att i yrkeshögskolorna göra frånvaroanmälan alltså begränsats till sammanlagt två läsår. I universitetslagen har de studerandes frånvaroanmälningar däremot inte begränsats men där nog föreskrivits hur mycket frånvaro som kan ingå i studierätten.

De gällande bestämmelserna i yrkeshögskolelagen om frånvaro betyder i praktiken att alla orsaker till frånvaro är likvärdiga. Om en studerande använt sin möjlighet till frånvaro exempelvis på grund av arbete, har han eller hon senare varit tvungen att anmäla sig som närvarande också i sådana situationer då det varit omöjligt att studera på grund av be-

väringsstjänstgöring eller moderskap- eller familjeledighet.

Enligt 32 § 2 mom. i den nya yrkeshögskolelagen förlorar en studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid som anges i 30 § 2 mom. sin studierätt, om inte yrkeshögskolan av särskilda skäl beviljar den studerande extra tid för att slutföra studierna. Yrkeshögskolorna har i regel beviljat extra tid för en termin eller ett läsår beroende på antalet studiepoäng som saknas. En förutsättning för beviljande av extra tid är en realistisk plan för slutförande av studierna. Yrkeshögskolorna statistikför inte i ansökningarna om fortsatt tid angivna orsaker till att studier fördröjts. De studerande har dock i sina ansökningar som orsak till att studierna blivit långsammare angett bland annat familjeledigheter, hälsorelaterade orsaker, andra personliga orsaker och arbete.

Om en studerande som förlorat sin studierätt senare vill fortsätta sina studier, kan han eller hon enligt yrkeshögskolornas praxis hos yrkeshögskolan ansöka om att få bli studerande på nytt på motsvarande sätt som en studerande som förlorat sin studierätt på grund av försummad anmälan.

Tiderna för fullgörande av högskoleexamina

Av yrkeshögskolestuderandena genomför cirka 52 % sina studier på fem år. Cirka 70 % har slutfört sina studier på tio år. Andelen universitetsstuderanden som genomför sina studier på sju år är cirka 50 procent av dem som inlett studier och på tio år cirka 70 %. Tiden för slutförda studier varierar enligt utbildningsområde. Den bästa tiden uppvisar social- och hälsovårdsområdet där 77 % av studierna slutförs inom fem år i yrkeshögskolorna och till 80 % inom sju år vid universiteten. De sämsta siffrorna uppvisar området teknik och naturvetenskaper - i yrkeshögskolorna är slutförandegraden 35—40 % med en tid om fem år för slutförande av studierna och vid universiteten under 40 % med en tid om sju år. Genomförandegraden är allmänt taget bättre hos kvinnor än män.

Medianstudietiderna varierar enligt utbildningsområde. Mediantiden för yrkeshögskoleexamen är 3,8 år. Mediantiderna var över

fyra år inom områdena för teknik och trafik, kultur, naturvetenskaperna, samt naturbruk och miljö. Den kortaste mediantiden (3,4 år) uppvisar social-, hälso- och idrottsområdet. I universiteten är den sammanräknade medianlängden 6,1 år för både lägre och högre högskoleexamen. Utbildningsområdena för veterinärmedicin, humaniora, teologi och musik har de längsta mediantiderna (6,8 år). De kortaste mediantiderna (under 5 år) finns inom undervisningsområdena för idrottsvetenskap och hälsovetenskap samt teater och dans. Hos kvinnorna var mediantiderna för examen i regel drygt ett halvt år kortare än hos männen.

1.2 Bedömning av nuläget

Frånvaroanmälan i universitet och yrkeshögskolor

Universitetsstuderande kan inom ramen för gällande lagstiftning varje läsår enligt eget övervägande anmäla sig som antingen närvarande eller frånvarande. Yrkeshögskolestuderande kan däremot anmäla sig som frånvarande endast för två läsår men de kan fritt välja tidpunkten för frånvaron. En frånvarotid innan studierna inleds kan ses minska sannolikheten för att den som tagit emot en studieplats över huvud taget börjar studera. I synnerhet inom yrkeshögskolesektorn ses en frånvaro under det första läsåret som problematisk, då studieplatser eventuellt söks för säkerhets skull medan studierätten nödvändigtvis inte någonsin utnyttjas. Frånvaroperioder före studiernas början försvårar och bromsar upp också antagningsprocessen, eftersom de som antagits de föregående åren och eventuellt inleder sina studier först senare måste beaktas i antalet studerande som antas (över- och underbemanning). Reformen av högskolornas antagning av studerande kan dock för sin del bedömas minska mottagandet av studieplatser utan avsikt att studera, då den som tagit emot en studieplats som leder till högskoleexamen i fortsättningen inte kan bli antagen ur den s.k. nybörjarkvoten.

Det kan inte anses ändamålsenligt att bestämelsena om universitetsstuderandenas och yrkeshögskolestuderandenas frånvarorätt

avviker från varandra. Utgångspunkten bör vara att bestämmelserna om anmälan är så enhetliga som möjligt inom båda högskolesektorerna.

Universitetens bestämmelser om studierätt

De målsatta tider för examina som slagits fast i universitetslagen förpliktar både universiteten och de studerande. Universiteten ska ordna undervisningen och studiehandledningen så att det är möjligt att genom heltidsstudier avlägga examen inom föreskriven tid. De studerande ska å sin sida planera och genomföra sina studier så att examen avläggs inom den målsatta tiden.

Universitetslagens bestämmelser om studierätt kan anses trygga den enskilda studerandens möjligheter att fullgöra sina studier i olika livssituationer. Bestämmelserna möjliggör deltidsstudier och arbete vid sidan om studierna samt ger möjlighet att hålla paus i studierna när inte ens deltidsstudier är möjliga på grund av livssituationen (exempelvis familjeledigheter eller fullgörande av värnplikt). Man har inte enbart velat begränsa studierätten till bestämda år, utan syftet med de gällande bestämmelserna har varit att ändra attityden till studietiderna och leda de studerande i riktning mot mer planerade och raska studier. Bestämmelserna förpliktar till att studera planerat men möjliggör också en flexibel planering av studierna. Å andra sidan räknas enligt bestämmelserna inte ens en frånvaro på fyra terminer till tiden för avläggande av examen. Detta kan också ses som uppmuntran till frånvaroanmälan och därigenom fördröjda studier.

Enligt universitetens uppfattning har bestämmelserna om studierätt haft till och med en starkt styrande effekt. Bestämmelserna har uppmuntrat till kortare studietider, och de studerande har därför varit mer systematiska i sina studier än tidigare. Å andra sidan har de studerande varit mycket medvetna om att extra tid beviljas rätt lätt och i praktiken alltid första gången sådan söks.

Universitetens praxis vid beviljande av extra tid kan ur de studerandes synvinkel bedömas vara mycket flexibel. Med tanke på de utbildningspolitiska målen att förkorta stu-

dietiderna kan praxis dock anses vara i någon mån oändamålsenlig. Enligt gällande bestämmelser bör extra tid beviljas när den studerande med beaktande av antalet och omfattningen av gällande och återstående studieprestationer har möjlighet att slutföra studierna inom skälig tid. Universiteten har på basis av bestämmelsen möjlighet att i syfte att förkorta studietiderna se över sin praxis angående beviljande av extra tid.

Bestämmelserna om studierätt har ökat tillsynen över studierna och kontakten med de studerande. Å andra sidan har bestämmelserna samtidigt ökat universitetens administrativa arbete i universiteten och fakulteterna.

Yrkeshögskolornas bestämmelser om studierätt.

Också yrkeshögskolornas bestämmelser om studierätt tryggar i princip den enskilda studerandens möjligheter att fullgöra sina studier i olika livssituationer. Den rätt till studierätten leder dock ofta till att studierna går långsammare och kan också leda till att de avbryts. I motsatt till vad fallet är i fråga om universitetslagen är alla frånvaroorsaker likvärdiga i yrkeshögskolelagen. Om en studerande i enlighet med yrkeshögskolelagen har utnyttjat sin rätt att vara frånvarande sammanlagt två år t.ex. för att arbeta, har han eller hon senare varit tvungen att anmäla sig som närvarande också när det har varit omöjligt att studera på grund av exempelvis beväringstjänstgöring eller moderskaps- eller familjeledighet.

Yrkeshögskolelagen och universitetslagens bestämmelser om studierätt har beretts under olika tider och med olika utgångspunkter. Det kan inte längre anse ändamålsenligt att bestämmelserna om universitetsstuderandenas och yrkeshögskolestuderandenas studierätt avviker från varandra. Utgångspunkten bör vara att bestämmelserna om studierätt inom båda högskolesektorerna så långt som möjligt överensstämmer med varandra.

I lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1989), nedan jämställhetslagen, förbjuds direkt och indirekt diskriminering på grund av kön. Enligt lagen är det förbjudet

att diskriminera en person på grund av graviditet eller förlossning. Exempelvis kan läroanstalter och andra sammanslutningar som tillhandahåller undervisning inte utan att bryta mot diskrimineringsförbudet i jämställdhetslagen förfara så att någon på grund av graviditet, moderskaps- eller faderskapsledighet eller andra familjeförsörjningsskyldigheter hamnar i en ofördelaktigare ställning t.ex. när beslut fattas om studierätt eller studiernas längd. Jämställdhetsombudsmannen har i sitt utlåtande (TAS 271/2013) ansett att det med tanke på jämställdhetslagen är problematiskt med en bestämmelse som inverkar på tiden för avläggande av examen och som betraktar moderskap-, faderskaps- eller föräldraledighet som frånvaro. Jämställdhetsombudsmannen har ansett att bestämmelsen om studierätt i yrkeshögskolelagen är problematisk också av den anledningen att enligt motiveringen till bestämmelsen enbart som utgångspunkt ska vara att frånvaro på grund av moderskap-, faderskaps- eller föräldraledighet inte inräknas i den maximala studietiden. Jämställdhetsombudsmannen har ansett att bestämmelsen i universitetslagens 41 § 3 mom. om s.k. lagstadgade orsaker är entydig och klar samt sådan som tillförsäkrar universitetsstudierande ett jämbördigt bemötande. Jämställdhetsombudsmannen har begärt att undervisnings- och kulturministeriet överväger att harmonisera högskolornas frånvarobestämmelser så att också de som studerar vid yrkeshögskola får ett enhetligt bemötande när det gäller frånvaro på grund av moderskap-, faderskaps- eller föräldraledighet

Tiderna för fullgörande av studier som leder till högskoleexamen

Man har under de gångna decennierna försökt förkorta högskolestuderandenas studietider på många sätt, som hänfört sig till bland annat högskolornas examensstruktur, antagningen av studerande, studiestödet, högskolornas finansiering samt utvecklandet av undervisningen vid högskolorna och studiehandledningen.

Enligt statistiken har det inte skett någon nämnvärd förbättring när det gäller tiderna för avläggande av högskoleexamen eller slutförande av examina.

Problemet med utdragna studier gäller i synnerhet universitetsstudierna. Att studierna dragit ut på tiden kan till stor del anses bero på kulturen med deltidstudier. Rätten att studera målinriktat inom ramen för den akademiska friheten har länge ansetts höra i synnerhet till universitetstraditionen. Dessutom avviker universitetsstudierna till sin natur från yrkeshögskolestudierna, där de studerande ofta avancerar i grupp enligt årskurs och där mängden fritt valbara studier som hör till examen är mer begränsad.

Enligt Studiebarometern 2012 är högskolestuderandena allmänt taget nöjda med hur deras studier framskrider och med sin egen inlärning, även om yrkeshögskolestuderandena är en aning nöjdare än universitetsstudierandena. Enligt de studerande är de allmännaste orsakerna till att studierna fördröjs arbete, svag motivation och andra personliga skäl, oflexibla kurstidtabeller samt arbetsdryga studier. Som den allmännaste studiefrämjande faktorn sågs mest allmänt studiekamraternas stöd.

Enligt Eurostudent-undersökningen från 2013 anger var tredje (32 %) finländsk högskolestuderande ordnandet av försörjningen som den största faktorn som bromsar upp studierna. Var fjärde (25 %) nämner som uppbromsande faktor sin attityd till studierna eller studiemotivationen. Av de studerande upplever 23 % att krävande studier bromsar upp studieframstegen. Som en försnabbande faktor nämner varannan studerande sin attityd till studierna eller studiemotivationen. Som den näst viktigaste försnabbande faktorn nämns den egna studieförmågan och som den tredje viktigaste undervisningen i läroanstalten (föreläsningar, seminarier m.m.). Av de studerande upplever 63 % att studiehandledningen inte påverkar hur studierna framskrider.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Det primära syftet med propositionen är att förkorta högskolestuderandenas studietider genom att styra de studerande i riktning mot mera oavbrutna studier än hittills. Syftet är därigenom längre arbetskarriärer och tryggad tillgång på högt utbildad arbetskraft. Ytterligare syften med propositionen är att förenhetliga högskolesektorernas lagstiftning i fråga om studie- och frånvarorätt samt fortsatt studierätt och förlust av studierätt och att säkerställa ett enhetligt bemötande i synnerhet i fråga om frånvaro på grund av moderskap-, faderskaps- och familjeledighet samt fullgörande av värnplikt.

I syfte att förkorta högskolestuderandenas studietider ska till universitetslagen och högskolelagen fogas en bestämmelse om förutsättningarna för att efter mottagandet av studieplats göra frånvaroanmälan under det första studieåret. En studerande kan enligt förslaget anmäla sig som frånvarande, om han eller hon under det första läsåret fullgör tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor, är på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet, eller på grund av egen sjukdom är oförmögen att inleda sina studier. Dessutom föreslås den frånvarorätt som ingår i högskolestuderandenas studierätt bli förkortad från nuvarande två läsår till ett läsår. Avsikten är att förmå de studerande att studera mera oavbrutet.

Enligt förslaget ska universitetslagens och yrkeshögskolelagens bestämmelser om studierätt, fortsatt studierätt och förlust av studierätten förenhetligas. I propositionen föreslås att man också i yrkeshögskolorna inte ska räkna in i studietiden frånvaro som beror på tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor eller på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet.

I propositionen föreslås inte innehållsändringar i de målsatta tiderna för högskoleexamina eller i studierättens giltighetstid. Exempelvis ska den som studerar för avläggande av både lägre och högre högskoleexamen ha rätt att avlägga examina inom en tid som med högst två år överskrider den sammanlagda målsatta tiden för examina. Den som studerar för avläggande av yrkeshögskoleexamen ska

ha rätt att slutföra de studier som leder till examen inom en tid som är högst ett år längre än den målsatta tiden.

Propositionen är en del av regeringens åtgärds paket som avser förlängande av arbetskarriärerna. Till det hör också en reform av antagningen av studerande till högskolorna, reformering av studiestödet, avhjälpande av ansökningsanhopningarna i högskolorna, förlängning av läroplikten samt reformering av högskolornas finansieringsincitament.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

De föreslagna lagarna medför inga merkostnader för statsfinanserna. Kostnadsverkningsarna på lång sikt hänför sig till snabbare studietider, en ökning av antalet studerande som avlägger examen och en förlängning av arbetskarriärerna. Verkningsarnas storlek är beroende av andra åtgärder för förkortande av studietiderna, såsom reformering av högskolornas antagningar av studerande och förändringar i studiestödet.

Propositionens förslag kan genomföras med högskolornas nuvarande resurser. De högskolor där de studerandes frånvaro minskar och studietiderna försnabbas mer än genomsnittet kan öka sin egen andel av högskolornas statsfinansiering. Dessa högskolors förbättrade ekonomiska ställning erbjuder nya möjligheter att utveckla också undervisningen och handledningen.

3.2 Konsekvenser för högskolornas verksamhet

I propositionen föreslås preciseringar av de gällande bestämmelserna om studierätt. Ändringarna orsakar i någon mån mera administrativt arbete i universitetens och yrkeshögskolornas studieförvaltning. Med tanke på att flera reformer som syftar till kortare studietider samtidigt kommer att träda i kraft innebär de föreslagna ändringarna nya utmaningar när det gäller informationen om antagningen till studier samt studiehandledningen. Tillsammans med reformen av högskolornas antagningar av studerande minskar

den begränsning av frånvarorätten under det första läsåret som föreslås i propositionen dock antalet studerande som tar emot en studieplats utan avsikt att avlägga examen. Detta underlättar och försnabbar processerna för antagning av studerande, då det av frånvaro beroende behovet av över- eller underbemanning minskar.

3.3 Samhälleliga konsekvenser

De föreslagna lagarna minskar högskolestuderandenas frånvaro och förkortar därigenom tiderna för avläggande av examina. Propositionen är en del av regeringens åtgärds paket till vilket också hör en reform av antagningen av studerande till högskolorna, reformering av studiestödet, avhjälpande av ansökningsanhopningarna i högskolorna, förlängning av läroplikten samt reformering av högskolornas finansieringsincitament. Om förslagen i denna proposition och i åtgärds paketet genomförs, beräknas det att arbetskarriärerna förlängs med cirka ett halvår. De föreslagna lagarna ska enligt propositionen tillämpas på studerande som inleder sina studier efter lagens ikraftträdande. Lagändringarnas verkningar börjar synas i de genomsnittliga examenstiderna och slutförandegraden efter år 2020.

Lagförslagen gör det fortfarande möjligt för de studerande att arbeta i skäligen omfattning vid sidan om studierna. De studerande uppmuntras till studier med färre avbrott och därigenom också till att bli färdiga snabbare och få en högre inkomstnivå.

De föreslagna lagarna förenhetligar högskolesektorernas lagstiftning i fråga om studie- och frånvarorätt samt fortsättande av studierätt och förlust av den. De föreslagna bestämmelserna beaktar också för yrkeshögskolornas del bättre än tidigare i fråga om båda könen de viktigaste orsakerna till att studierna drar ut på tiden. Förslagen i propositionen säkerställer ett enhetligt bemötande av högskolestuderande när det är fråga om frånvaro på grund av moderskap-, faderskaps- eller föräldraledighet eller fullgörande av värnplikt.

4 Beredningen av propositionen

4.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Enligt regeringens strukturpolitiska program, (29.8.2013) som gäller stärkande av ekonomins tillväxtförutsättningar och minskande av hållbarhetsunderskottets kärps lagstiftningen om högskolornas målsatta tider i syfte att förkorta de tider som krävs för att bli färdig. Enligt det förslag som färdigställts genom tjänstemannaberedning (Martti Hetemäkis grupp) och som föregick regeringens beslut (29.11.2013) om verkställighet av det strukturpolitiska programmet, ska högskolornas målsatta tider för slutförande av studierna förkortas bland annat genom att begränsa de studerandes frånvarorätt. Dessutom begränsas frånvarorätten under det första studieåret så att frånvaro är möjlig endast på lagstadgade grunder samt på grund av sjukdom. I syfte att förenhetliga högskolesektorernas lagstiftning ska om lagstadgad frånvaro föreskrivas också i yrkeshögskolelagen.

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet som en del av verkställigheten av regeringens strukturpolitiska program.

4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtanden om propositionen har begärts av yrkeshögskolorna och universiteten, Finlands universitet Unifi rf, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, Statistikcentralen, Utbildningsstyrelsen, studentorganisationerna och de centrala arbetsmarknadsorganisationerna.

I de utlåtanden som kommit in uttrycktes ett brett stöd för förenhetligande av universitetslagens och yrkeshögskolelagens bestämmelser om studierätt, förlängning av studierätten och förlust av studierätten.

Majoriteten av dem som avgav ett utlåtande ansåg också att bestämmelserna om från-

varorätt under det första studieåret är motiverade. Några ansåg att de föreslagna bestämmelserna leder till mer byråkrati och administrativt arbete. Studentorganisationerna ansåg att bestämmelserna är onödiga på grund av den reform av antagningen till studier som genomförs samtidigt. Synskadades Centralförbund rf föreslog att även en studerandes skada ska göra det möjligt för den studerande att anmäla sig som frånvarande det första studieåret, om till exempel avsaknad av nödvändiga hjälpmedel eller boendearrangemangen kräver att studierna inleds senare.

När det gäller begränsningen av övrig frånvarorätt varierade åsikterna mer. Yrkes- och högskolorna och en del av universiteten ansåg att förslagen var ändamålsenliga och rimliga med tanke på de studerande. Fyra universitet och studentorganisationerna motsatte sig däremot de föreslagna ändringarna och ansåg att nackdelarna var fler än fördelarna. Några remissinstanser föreslog dessutom att den studerandes egen sjukdom bör fogas till

de s.k. lagstadgade orsakerna på motsvarande sätt som man avser föreskriva om detta som grund för frånvaro under det första studieåret. De synpunkter som framförts i utlåtandena har så långt möjligt beaktats vid den fortsatta beredningen av propositionen och framför allt motiven har preciserats utifrån dem.

5 Samband med andra propositioner

Samtidigt med denna proposition behandlar riksdagen regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen (RP /2014 rd), där det också föreslås att 39 och 41 § universitetslagen samt 29, 30 och 32 § i yrkeshögskolelagen ändras. Ändringarna avses träda i kraft den 1 januari 2015 och ska tillämpas första gången vid antagningen av studerande till utbildningar som börjar hösten 2016.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Universitetslagen**

30 §. Läsår och inskrivning. Paragrafens 1 och 2 mom. förblir oförändrade. En studerande ska också i fortsättningen varje läsår på det sätt som universitetet bestämmer anmäla sig som närvarande eller frånvarande. En studerande har i allmänhet således varje läsår rätt att själv besluta om han eller hon anmäler sig som närvarande eller frånvarande.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. som begränsar en studerandes rätt att, efter att ha tagit emot en studieplats, anmäla sig som frånvarande genast första läsåret. Enligt momentet kan en studerande efter att ha tagit emot en studieplats anmäla sig som frånvarande, om han eller hon under det första läsåret fullgör tjänstgöring enligt värnpliktslagen (1438/2007), civiltjänstlagen (1446/2007) eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995), är på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet; eller på grund av egen sjukdom eller skada är oförmögen att inleda sina studier. Universiteten ska också i fortsättningen bestämma om praxis i anslutning till anmälan, t.ex. om hur en läsårsanmälan kan ändras under läsåret. Enligt förslaget ska paragrafen också tillämpas på överflyttande studerande, och det föreslås att bestämmelserna om dessa fogas till universitetslagen i regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen (RP /2014 rd).

De orsaker som räknas upp i 3 mom. 1 och 2 punkten motsvarar enligt förslaget de i lagens 41 § 3 mom. avsedda s.k. lagstadgade orsakerna i anslutning till studierätten. Dessutom ska den som på grund av egen sjukdom eller skada är oförmögen att inleda sina studier kunna anmäla sig som frånvarande. Med oförmåga enligt 3 mom. 3 punkten avses med motsvarighet i definitionen av arbetsoförmåga i sjukförsäkringslagens 8 kap. 4 § ett sådant av sjukdom framkallat tillstånd under vilket den försäkrade, medan sjukdomen varar, är oförmögen att inleda sina studier det

första läsåret. Den studerande kan också vara oförmögen att inleda studierna genast det första studieåret på grund av en egen skada, till exempel på grund av att nödvändiga hjälpmedel saknas eller på grund av den tid som behövs för boendearrangemang. Den studerande ska under den av universitetet föreskrivna anmälningstiden lägga fram tillräcklig utredning om sin oförmåga att inleda studierna. En sådan utredning kan t.ex. vara ett beslut om sjukdagpenning. Om en sjukdom eller skada yppar sig efter den föreskrivna anmälningstiden, ska den enligt förslaget beaktas när extra tid enligt 42 § beviljas.

Det ska enligt förslaget inte vara möjligt att anmäla sig som frånvarande av andra orsaker än de som räknas upp i 3 mom. Sådana orsaker, till exempel en makes eller ett barns sjukdom eller någon annan orsak som har att göra med den studerandes livssituation, beaktas dock när extra tid enligt 42 § beviljas.

41 §. Studierätt. Paragrafens 1 och 2 mom. ändras inte. Ordalydelsen i 3 mom. föreslås bli preciserad så att man där i fråga om de s.k. lagstadgade orsakerna hänvisar till värnpliktslagen, civiltjänstlagen och lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor. Till tiden för avläggande av examen ska enligt 3 mom. inte inräknas frånvaro som har där angivna orsaker. Om en studerande t.ex. under familjeledighet dock skulle anmäla sig som närvarande och fortsätta sina studier på deltid, skulle tiden för avläggande av examen löpa normalt. En eventuell fördröjning av studierna på grund av barnavård ska enligt förslaget däremot beaktas när extra tid enligt 42 § i universitetslagen beviljas. Det föreslås dessutom att 3 mom. ändras så att till examenstiden utöver frånvaro av lagstadgade orsaker inte heller ska inräknas annan frånvaro på högst två terminer under vilka den studerande har anmält sig som frånvarande. Syftet med minskningen av den nuvarande rätten att vara frånvarande sammanlagt fyra terminer är att styra de studerande i riktning mot mera oavbrutna studier än hittills. De studerandes livssituationer är mycket olika, och de varierar också under studietiden. Det är därför inte

ändamålsenligt att förkorta frånvarorätten mer än vad som föreslagits. En frånvaro på två terminer som inte räknas in i tiden för genomförandet av studierna kan tidsmässigt placeras under det första studieåret eller något annat läsår. Om den studerande har varit frånvarande under det första studieåret på grund av egen sjukdom eller skada, påverkar frånvaro under senare läsår tiden för genomförande av studierna. Paragrafens 4 moment blir enligt förslaget oförändrat.

1.2 Yrkeshögskolelagen

14 §. Undervisningsplaner och målsatta tider för studiernas längd. I 14 § 2 mom. i den nya yrkeshögskolelagen föreskrivs om studiernas längd. Längden på eller omfattningen av studier som leder till examen bestäms i praktiken med hjälp av studiepoäng enligt examensbenämning. Eftersom omfattningen av examina i yrkeshögskolorna varierar enligt examensbenämning, om vilka föreskrivs i förordning av statsrådet, föreslås det inte att i yrkeshögskolelagen tas in målsatta tider för examen vilka grundar sig på läsår. Det föreslås dock att terminologin i 2 mom. ska för enhetligas i motsvarighet till universitetslagens 40 §. Enligt paragrafen ska en heltidsstuderande kunna slutföra studierna inom den målsatta tiden, dvs. inom en tid som motsvarar studiernas omfattning. I 3 mom. ska enligt förslaget föreskrivas om den målsatta tiden för studier inom den yrkespedagogiska lärutbildningen.

29 §. Inskrivning. Paragrafens 1 mom. motsvarar 29 § i den nya yrkeshögskolelagen, dock så att i momentet inte ska föreskrivas om en studerandes möjlighet att av motiverad anledning ändra sin närvaro- eller frånvaroanmälan under läsåret. Paragrafen motsvarar 39 § 2 mom. i universitetslagen. De studerande ska varje läsår anmäla sig som närvarande eller frånvarande på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer. Denna bestämmelse täcker också anmälningspraxis i fråga om förändringar som sker under läsåret. Den föreslagna ändringen inverkar enligt förslaget således inte på gällande praxis, och yrkeshögskolan kan också i fortsättningen besluta hur en läsårsanmälan kan ändras under läs-

året. En studerande har i regel varje läsår rätt att själv besluta om han eller hon gör närvaro- eller frånvaroanmälan.

I paragrafens 2 mom. begränsas en studerandes rätt att efter att ha tagit emot en studieplats anmäla sig som frånvarande genast det första läsåret. Enligt momentet kan en studerande efter att ha tagit emot en studieplats anmäla sig som frånvarande, om han eller hon under det första läsåret fullgör tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor, är på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet; eller på grund av egen sjukdom eller skada är oförmögen att inleda sina studier. Paragrafens 2 mom. tillämpas också på överflyttande studerande. Det föreslås att bestämmelserna om överflyttande studerande fogas till yrkeshögskolelagen i regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen (RP /2014 rd).

De orsaker som föreslås bli uppräknade i 2 mom. 1 och 2 punkten motsvarar de s.k. lagstadgade orsaker i anslutning till studierätten vilka föreslås ingå i lagens 30 §. Dessutom ska den som på grund av egen eller skada sjukdom är oförmögen att inleda sina studier kunna anmäla sig som frånvarande. Med oförmåga enligt 2 mom. 3 punkten avses med motsvarighet i definitionen av arbetsoförmåga i sjukförsäkringslagens 8 kap. 4 § ett sådant av sjukdom framkallat tillstånd under vilket den försäkrade, medan sjukdomen varar, är oförmögen att inleda sina studier det första läsåret. Den studerande kan t.ex. vara oförmögen att inleda studierna genast det första studieåret också på grund av egen skada, t.ex. på grund av avsaknad av nödvändiga hjälpmedel eller på grund av den tid som krävs för boendearrangemang. Den studerande ska under den av yrkeshögskolan föreskrivna anmälningstiden lägga fram tillräcklig utredning om sin oförmåga att inleda studierna. En sådan utredning kan t.ex. vara ett beslut om sjukdagpenning. Om en sjukdom eller skada yppar sig efter den föreskrivna anmälningstiden, ska den enligt förslaget beaktas när extra tid enligt 30 a § beviljas.

Av andra orsaker är sådana orsaker som räknas upp i 2 mom. ska det inte vara möjligt

att anmäla sig som frånvarande. Sådana orsaker, t.ex. en makes eller ett barns sjukdom eller andra orsaker som rör den studerandes livssituation, beaktas dock när extra tid enligt 42 § beviljas.

30 §. Studierätt. Paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrad så att den motsvarar 41 § 1 mom. i universitetslagen. I 2 och 3 mom. beaktas den föreslagna terminologiska ändringen i 14 § genom en hänvisning till den i 14 § 2 och 3 mom. föreskrivna målsatta tiden.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. med bestämmelser om frånvaros inverkan på studierätten. Momentet ska till sitt innehåll motsvara 41 § 3 mom. i universitetslagen. I den tid det tar att avlägga examen ska inte inräknas frånvaro som har i momentet angivna s.k. lagstadgade orsaker. Om en studerande t.ex. under familjeledighet dock skulle anmäla sig som närvarande och fortsätta sina studier på deltid, ska tiden för avläggande av examen löpa normalt. En eventuell fördröjning av studierna på grund av vården av barn ska enligt förslaget däremot beaktas när extra tid enligt 30 a § beviljas.

Till examenstiden utöver frånvaro av lagstadgade orsaker ska inte heller inräknas annan frånvaro på högst två terminer under vilka den studerande har anmält sig som frånvarande. En sådan frånvaro kan bero på vilka som helst omständigheter som har att göra med den studerandes livssituation och den studerande behöver inte specificera orsaken till frånvaron. En frånvaro på två terminer som inte räknas in i tiden för genomförandet av studierna kan tidsmässigt placeras under det första studieåret eller något annat läsår. Om den studerande har varit frånvarande under det första studieåret på grund av egen sjukdom eller skada, påverkar frånvaro under senare läsår tiden för genomförande av studierna.

I motsvarighet till 41 § 4 mom. i universitetslagen föreslås i paragrafen för tydlighetens skull ett nytt 5 mom., enligt vilket en studerande anses inleda studier för examen vid den tidpunkt då han eller hon tar emot en studieplats vid yrkeshögskolan.

30 a §. Fortsatt studierätt. Enligt 32 § 2 mom. i den nya yrkeshögskolelagen kan en studerande av särskilda skäl beviljas extra tid

för slutförande av studierna, Det föreslås att det till lagen fogas en ny paragraf, där det mera detaljerat än för närvarande föreskrivs om fortsatt studierätt på motsvarande sätt som i universitetslagens 42 §. Den föreslagna paragrafen förutsätter inga väsentliga ändringar i yrkeshögskolornas nuvarande praxis för beviljande av extra tid.

I 30 a § 1 mom. ska enligt förslaget föreskrivas om en studerandes skyldighet att hos yrkeshögskolan ansöka om extra tid när han eller hon inte har avlagt examen inom föreskriven tid men vill genomföra de studier som saknas. Ansökan kan göras innan studierätten upphör, om det är uppenbart att den studerande inte lyckas avlägga examen inom föreskriven tid. Studieplanen, som fogas till ansökan, ska vara både målinriktad och möjlig att genomföra. Som minimikrav föreslås att en specificering av studierna och en tidtabell för genomförandet av dem läggs fram.

I paragrafens 2 mom. föreslås inga bestämmelser om grunderna för fortsättanade av studierätten. Extra tid ska beviljas i situationer där yrkeshögskolan anser att den studerande har förutsättningar att slutföra sina studier inom skälig tid.

Med en målinriktad och genomförbar studieplan avses en sådan plan enligt vilken återstående studier slutförs under en period som yrkeshögskolan anser vara skälig med beaktande av mängden giltiga prestationer samt mängden och omfattningen av de återstående prestationerna i förhållande till den målsatta tiden för genomförande av studierna. Dessutom ska tidigare beslut om beviljande av extra tid beaktas.

Yrkeshögskolorna ska med tillräcklig studiehandledning stödja de studerande då de gör upp sina planer. Skolorna ska vid bedömningen av studieplanerna beakta de studerandes livssituation. De studerandes personliga livssituationer är till den grad olika att det inte är möjligt att i lag entydigt definiera förutsättningarna för beviljande av extra tid. Universitetet ska dock vid beviljande av extra tid beakta hur sjukdom eller en svår livssituation, samhällsengagemang under studietiden, deltagande i internationellt student- eller praktikantutbyte eller systematisk idrottsträning på elitnivå inverkar på studier-

na. Bestämmelserna möjliggör på detta sätt att studierna kan avslutas oberoende av den studerandes livssituation.

32 §. Förlust av studierätten. I paragrafen ska föreskrivas om förlust av studierätt när en studerande inte har anmält sig på föreskrivet sätt eller slutfört sina studier inom föreskriven tid eller inte har beviljats extra tid. Om den som förlorat sin studierätt senare vill fortsätta sina studier, ska han eller hon hos yrkeshögskolan ansöka om förnyad studierätt. Återställandet av studierätten förutsätter då inte normalt antagningsförfarande utan studierätten skulle enligt förslaget återställas på ansökan. Yrkeshögskolan ska bestämma närmare om förfarandet. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 43 § i universitetslagen.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2015. De föreslagna lagarna ska tillämpas på studerande som inleder sina studier efter lagens ikraftträdande. Lagarna ingriper således inte i studierätten för dem som inlett sina studier före lagarnas ikraftträdande.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 6 § 2 mom. får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Diskrimineringsförbudet i grundlagen innebär också förbud mot indirekt diskriminering, dvs. åtgärder vilkas verkningar faktiskt, även om indirekt, skulle leda till ett diskriminerande slutresultat. För att faktisk jämlikhet ska kunna genomföras kan det dock krävas att man avviker från den formella jämlikheten. Grundlagens bestämmelser om jämlikhet och diskrimineringsförbud hindrar därför inte s.k. positiv särbehandling, dvs. sådana för tryggandet av faktisk jämlikhet behövliga åtgärder, med vilka eftersträvas förbättrande av en viss grupp ställning och förhållanden (RP 309/1993 rd).

I propositionen föreslås att högskolesektorernas lagstiftning ska förenhetligas i fråga om bestämmelserna om studie- och frånvarorätt samt fortsatt studierätt och förlust av studierätt. De föreslagna bestämmelserna säkerställer en enhetlig behandling av dem som studerar inom de olika högskolesektorerna i synnerhet vad gäller frånvaro på grund av moderskap-, faderskaps- och föräldraledighet samt fullgörande av värnplikt. I förslaget beaktas de viktigaste orsakerna till förlängda studietider vad gäller båda könen, hållandet av moderskap-, faderskaps- och föräldraledighet samt fullgörandet av värnplikt. I förslaget säkerställs att de inte oskäligt försätter de studerande i olik situation i förhållande till andra studerande. Enligt de föreslagna bestämmelserna om frånvarorätt ska en studerande också på grund av egen sjukdom kunna anmäla sig som frånvarande också det första läsåret.

Enligt 16 § i grundlagen har alla rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning. Det allmänna skall, enligt vad som bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Enligt paragrafen är vetenskapens, konstens och den högsta utbildningens frihet tryggad.

Rätten till annan än grundläggande utbildning tryggas inte i grundlagen som en subjektiv rättighet. Undervisningens frihet enligt paragrafen tryggar universitetens rätt att undervisa på det sätt de önskar i fråga om både innehåll och metoder. Enligt förarbetena till grundrättighetsreformen (RP 309/1993 rd) innefattar undervisningens frihet friheten att studera och inhämta kunskap i frågor som intresserar en själv. Studiefriheten har ansetts innefatta närmast de studerandes valfrihet. En studerande kan bland annat välja sina studiers innehåll och tyngdpunkter inom ramen för studierätten, bestämma studietakten inom ramen för lagstiftning och bestämmelserna om studier, välja den undervisning den studerande deltar i samt välja ännu för sitt lärodomsprov inom ramen för undervisningsprogrammet (se t.ex. Olli Mäenpää, Yliopistolaki, 2009 och Tarmo Miettinen, Tieteen vapa-

us, 2001). Grundlagsutskottet har ansett studiefriheten innefatta också möjligheten att fullgöra biämnestudier i andra fakulteter (GrUU 3/1997 rd). Grundlagens 16 § kan däremot inte anses hindra att motiverade tidsbegränsningar uppställs för högskolestuderandenas studierätt.

Enligt 80 § i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. I proposi-

tionen föreslås precisering av bestämmelserna om högskolestuderandenas studierätt och läsårsanmälningar. Bestämmelserna berör på ett centralt sätt de studerandes rättigheter och skyldigheter. Regeringen anser att de föreslagna lagarna kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 39 och 41 § i universitetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 41 § 3 mom. och
fogas till 39 § ett nytt 3 mom. som följer:

39 §

Läsår och inskrivning

En studerande kan efter att ha tagit emot en studieplats anmäla sig som frånvarande, om han eller hon under det första läsåret

1) fullgör tjänstgöring enligt värnpliktslagen (1438/2007), civiltjänstlagen (1446/2007) eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995),

2) är på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet, eller

3) är oförmögen att inleda sina studier på grund av egen sjukdom eller skada.

41 §

Studierätt

I den tid det tar att avlägga examen inräknas inte frånvaro som beror på fullgörande av tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor eller på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet. I den tid det tar att avlägga examen inräknas inte heller annan frånvaro på högst två terminer under vilka den studerande har anmält sig som frånvarande enligt 39 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På studerande som inlett sina studier före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av yrkeshögskolelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 14, 29, 30 och 32 § samt
fogas till lagen en ny 30 a § som följer:

14 §

Undervisningsplaner och målsatta tider för studierna

Yrkeshögskolan beslutar om undervisningsplanerna.

Studier som leder till en yrkeshögskoleexamen ska till sin längd motsvara heltidsstudier på minst tre och högst fyra läsår. Av särskilda skäl får en utbildning vara längre än så. Studier som leder till en högre yrkeshögskoleexamen ska till sin längd motsvara heltidsstudier på minst ett och högst ett och ett halvt läsår. Yrkeshögskolan ska ordna de studier som leder till en examen och studiehandledningen så att en heltidsstuderande kan slutföra studierna inom en tid som motsvarar deras omfattning (*målsatt tid*).

Den målsatta tiden för studier inom den yrkespedagogiska lärutbildningen är ett år.

29 §

Inskrivning

De som har antagits som studerande och meddelat att de tar emot sina studieplatser ska på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer anmäla sig till yrkeshögskolan, varefter de antecknas som studerande. De studerande ska varje läsår på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer anmäla sig som närvarande eller frånvarande.

En studerande kan efter att ha tagit emot en studieplats anmäla sig som frånvarande, om han eller hon under det första läsåret

1) fullgör tjänstgöring enligt värnpliktslagen (1438/2007), civiltjänstlagen (1446/2007) eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995),

2) är på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet, eller

3) är oförmögen att inleda sina studier på grund av egen sjukdom eller skada.

30 §

Studierätt

En studerande har rätt att genomföra studier som leder till yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen på det sätt som bestäms i yrkeshögskolans examensstadga och i undervisningsplanen.

En heltidsstuderande har rätt att slutföra de studier som avses i 1 mom. inom en tid som är ett år längre än den målsatta tiden. När det gäller andra studerande bestäms det i yrkeshögskolans examensstadga om grunderna för maximistudietiden för de studier som avses i 1 mom.

Yrkespedagogiska lärutbildningsstudier får slutföras inom en tid som är ett år längre än den målsatta tiden. Lärutbildningsstudier som är avsedda att genomföras på deltid ska slutföras på tre år.

I den tid det tar att avlägga examen inräknas inte frånvaro som beror på fullgörande av

tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor eller på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet. I den tid det tar att avlägga examen inräknas inte annan frånvaro på högst två terminer under vilka den studerande har anmält sig som frånvarande enligt 29 §.

En studerande anses inleda studier för examen vid den tidpunkt då han eller hon tar emot en studieplats vid yrkeshögskolan.

30 a §

Fortsatt studierätt

Yrkeshögskolan beviljar på ansökan en studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid som föreskrivs i 30 § extra tid för slutförande av studierna, om den studerande lägger fram en målinriktad och genomförbar plan. I planen ska den studerande specificera de studier som ska slutföras och ange en tidtabell för avläggande av examen.

Studierätten förlängs, om den studerande med beaktande av antalet och omfattningen av gällande och återstående studieprestationer samt tidigare beslut om beviljande av ex-

tra tid har möjlighet att slutföra studierna inom skäligen tid. När yrkeshögskolan behandlar en ansökan om extra tid för slutförande av studier ska den beakta den studerandes livssituation.

32 §

Förlust av studierätten

En studerande som inte har anmält sig på det sätt som föreskrivs i 29 §, en studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid som föreskrivs i 30 § eller inom den extra tid som beviljats enligt 30 a § och en studerande som inte har beviljats extra tid för att slutföra studierna, förlorar sin studierätt. Om den studerande senare vill inleda sina studier eller fortsätta dem, ska han eller hon ansöka om förnyad studierätt hos yrkeshögskolan. Den studerande kan göra ansökan utan att delta i den antagning av studerande som avses i 28 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På studerande som inlett sina studier före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 14 november 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Undervisnings- och kommunikationsminister Krista Kiuru

*Bilaga
Parallelltext*

1.

Lag

om ändring av 39 och 41 § i universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 41 § 3 mom. och
fogas till 39 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

39 §

39 §

Läsår och inskrivning

Läsår och inskrivning

*En studerande kan efter att ha tagit emot
en studieplats anmäla sig som frånvarande,
om han eller hon under det första läsåret*

*1) fullgör tjänstgöring enligt värnpliktsla-
gen (1438/2007), civiltjänstlagen
(1446/2007) eller lagen om frivillig militär-
tjänst för kvinnor (194/1995),*

*2) är på moderskaps-, faderskaps- eller
föräldraledighet, eller*

*3) är oförmögen att inleda sina studier på
grund av egen sjukdom eller skada.*

41 §

41 §

Studierätt

Studierätt

I den tid det tar att avlägga examen inräk-
nas inte frånvaro som beror på fullgörande av
frivillig militärtjänst eller skyldigheten att
försvara landet eller på moderskaps-, fa-
derskaps- eller föräldraledighet. I den tid det
tar att avlägga examen inräknas inte annan
frånvaro på högst fyra terminer under vilka
den studerande har anmält sig som frånvaran-
de enligt 39 §.

I den tid det tar att avlägga examen inräk-
nas inte frånvaro som beror på fullgörande av
*tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civil-
tjänstlagen eller lagen om frivillig militär-
tjänst för kvinnor* eller på moderskaps-, fa-
derskaps- eller föräldraledighet. I den tid det
tar att avlägga examen inräknas inte heller
annan frånvaro på högst *två* terminer under
vilka den studerande har anmält sig som

22
Gällande lydelse

RP 243/2014 rd
Föreslagen lydelse

frånvarande enligt 39 §.

Denna lag träder i kraft den _____ 20____.
På studerande som inlett sina studier före
lagens ikraftträdande tillämpas de bestäm-
melser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av yrkeshögskolelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 14, 29, 30 och 32 § samt
fogas till lagen en ny 30 a § som följer:

Gällande lydelse

14 §

Undervisningsplaner och studiernas längd

Yrkeshögskolan beslutar om undervisningsplanerna.

Studier som leder till en yrkeshögskoleexamen ska till sin längd motsvara heltidsstudier på minst tre och högst fyra läsår. Av särskilda skäl får en utbildning vara längre än så. Studier som leder till en högre yrkeshögskoleexamen ska till sin längd motsvara heltidsstudier på minst ett och högst ett och ett halvt läsår. Yrkeshögskolan ska ordna de studier som leder till en examen så att en heltidsstuderande kan slutföra dem inom nämnda tid.

29 §

Inskrivning

De som har antagits som studerande och meddelat att de tar emot sina studieplatser ska på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer anmäla sig till yrkeshögskolan, varefter de antecknas som studerande. De studerande ska varje läsår anmäla sig som närvarande eller frånvarande på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer. *De studerande kan av grundad anledning ändra sin anmälan under läsåret.*

Föreslagen lydelse

14 §

Undervisningsplaner och målsatta tider för studierna

Yrkeshögskolan beslutar om undervisningsplanerna.

Studier som leder till en yrkeshögskoleexamen ska till sin längd motsvara heltidsstudier på minst tre och högst fyra läsår. Av särskilda skäl får en utbildning vara längre än så. Studier som leder till en högre yrkeshögskoleexamen ska till sin längd motsvara heltidsstudier på minst ett och högst ett och ett halvt läsår. Yrkeshögskolan ska ordna de studier som leder till en examen *och studiehandledningen* så att en heltidsstuderande kan slutföra *studierna inom en tid som motsvarar deras omfattning (målsatt tid)*.

Den målsatta tiden för studier inom den yrkespedagogiska lärarutbildningen är ett år.

29 §

Inskrivning

De som har antagits som studerande och meddelat att de tar emot sina studieplatser ska på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer anmäla sig till yrkeshögskolan, varefter de antecknas som studerande. De studerande ska varje läsår *på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer anmäla sig som närvarande eller frånvarande.*

En studerande kan efter att ha tagit emot

en studieplats anmäla sig som frånvarande, om han eller hon under det första läsåret

1) fullgör tjänstgöring enligt värnpliktslagen (1438/2007), civiltjänstlagen (1446/2007) eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995),

2) är på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet, eller

3) är oförmögen att inleda sina studier på grund av egen sjukdom eller skada.

30 §

Studierätt

En studerande har rätt att genomföra de studier som leder till yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen enligt undervisningsplanen samt enligt de grunder som anges i yrkeshögskolans examensstadga.

En heltidsstuderande ska slutföra de studier som avses i 1 mom. inom en tid som är *högst* ett år längre än deras omfattning. *En studerande kan på basis av en frånvaroanmälan vara frånvarande under sammanlagt två läsår. Denna tid räknas inte in i maximistudietiden.* När det gäller andra studerande bestäms i yrkeshögskolans examensstadga om grunderna för maximistudietiden för de studier som avses i 1 mom.

Yrkespedagogiska lärarutbildningsstudier ska slutföras inom en tid som är högst ett år längre än deras omfattning, *om inte yrkeshögskolan av särskilda skäl beviljar en studerande undantag från detta.* Lärarutbildningsstudier som är avsedda att genomföras på deltid ska slutföras på tre år.

30 §

Studierätt

En studerande har rätt att genomföra studier som leder till yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen *på det sätt som bestäms i yrkeshögskolans examensstadga och i undervisningsplanen.*

En heltidsstuderande *har rätt att* slutföra de studier som avses i 1 mom. inom en tid som är ett år längre än *den målsatta tiden.* När det gäller andra studerande *bestäms det* i yrkeshögskolans examensstadga om grunderna för maximistudietiden för de studier som avses i 1 mom.

Yrkespedagogiska lärarutbildningsstudier *får* slutföras inom en tid som är högst ett år längre än *den målsatta tiden.* Lärarutbildningsstudier som är avsedda att genomföras på deltid ska slutföras på tre år.

I den tid det tar att avlägga examen inräknas inte frånvaro som beror på fullgörande av tjänstgöring enligt värnpliktslagen, civiltjänstlagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor eller på moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet. I den tid det tar att avlägga examen inräknas inte annan frånvaro på högst två terminer under vilka den studerande har anmält sig som frånvarande enligt 29 §.

En studerande anses inleda studier för examen vid den tidpunkt då han eller hon tar emot en studieplats vid yrkeshögskolan.

30 a §

Fortsatt studierätt

Yrkehögskolan beviljar på ansökan en studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid som föreskrivs i 30 § extra tid för slutförandet av studierna, om den studerande lägger fram en målinriktad och genomförbar plan. I planen ska den studerande specificera de studier som ska slutföras och ange en tidtabell för avläggande av examen.

Studierätten förlängs, om den studerande med beaktande av antalet och omfattningen av gällande och återstående studieprestationer samt tidigare beslut om beviljande av extra tid har möjlighet att slutföra studierna inom skälig tid. När yrkehögskolan behandlar en ansökan om extra tid för slutförande av studier ska den beakta den studerandes livssituation.

32 §

Förlust av studierätten

En studerande som inte har anmält sig på det sätt som bestäms i 29 §, förlorar sin studierätt. Om en sådan studerande senare vill inleda sina studier eller fortsätta dem, ska han eller hon på nytt hos yrkehögskolan ansöka om studierätt.

En studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid som anges i 30 § 2 mom. förlorar sin studierätt, om inte yrkehögskolan av särskilda skäl beviljar den studerande extra tid för att slutföra studierna.

32 §

Förlust av studierätten

En studerande som inte har anmält sig på det sätt som föreskrivs i 29 §, en studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid som föreskrivs i 30 § eller inom den extra tid som beviljats enligt i 30 a § och en studerande som inte har beviljats extra tid för att slutföra studierna, förlorar sin studierätt. Om den studerande senare vill inleda sina studier eller fortsätta dem, ska han eller hon ansöka om förnyad studierätt hos yrkehögskolan. Ansökan kan lämnas utan att den studerande deltar i den antagning av studerande som avses i 28 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På studerande som inlett sina studier förelagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.